

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Disputationes Theologicae

Quatuor Tomis distinctæ: Quibus Univerſa Theologia Scholastica Clare,
Breviter & accuratè explicatur

De Deo, Et De Angelis

Martinon, Jean

Burdegalæ, 1644

Sect. 2. An Spiritus sanctus distingueretur realiter à Filio, si non
procederet ab illo.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73898](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73898)

SECTIO II.

An Spiritus Sanctus distinguatur realiter
à Filio, si non procederet
ab illo?

12. **R**espondeo negativè cum D. Thom. q. 36. art. 2. S. Bonau. in 1. dist. ij. art. 1. q. 1. Durando in eodem q. 2. & pluribus aliis veterum scholasticorum, quos sequuntur communiter recentiores, Caietan. Torres, Molina, Bannes, Cumele, & alij interpretes D. Thomæ ad q. 36. art. 2. Vasq. disp. 147. cap. 4. Suarez lib. 1. o. cap. 2. Ruis disp. 68. sect. 2. Cuniga disp. 11. dub. 2. membr. 1. num. 2.

Conclusio
negativa
probat. **R**atio præcipua est, quia non esset sufficiens fundamentum distinctionis realis inter Filium & Spiritum sanctum, posita summa communicabilitate & identificabilitate que est in divinis, & sublatâ processione inter Filium & Spiritum sanctum. Nam sicut pater non est duo realiter, & eo quod sit genitor & spirator: sic terminus illi respondens non esset duo realiter, ex eo quod esset genitus & spiratus. Neque enim tunc maior distinctio inter terminos, quam inter principia intelligi deberet. Quare si per impossibile Spiritus sanctus non procederet à filio, sed à patre solo, sicut Filius: non tantum non foret Spiritus qui nunc est: sed neque foret hoc ipso vltimum fundamentum distinctionis realis inter Filium & Spiritum sanctum. Semora enim distinctione Filij à Spiritu sancto vel fundata in origine vnius ab alio: non foret maior ratio ex natura rei distinctionis realis inter duas origines passivas, vnam intellectiōis, alteram volitionis: quam inter duas activas similes, in Patre existentes. Ergo sicut actiue in principio sunt idem realiter: quia scilicet inter eas non est origo: sic passivæ in termino essent idem realiter, si inter illas non esset ordo originis. Certè non esset fundamentum, quidni tam essent realiter idem productiones passivæ Verbi, & Spiritus sancti: quam actiue eorundem. Sicut enim se habent actiue ad invicem; ita & passivæ tunc se haberent: & præcisa ratio passivæ productionis non potest magis exigere, cæteris paribus, distinctionem realem, quam actiue.

13. Præterea vel fundaretur in eo casu distinctio Filij à Spiritu sancto in prioritate originis vnius ab alio: vel in prioritate rationis. Non in primo, quia non foret vnius ab alio: supponimus enim Spiritum sanctum non produci à filio, neque Filium à Spiritu sancto, sed utrumque à Patre solo. Non etiam in secundo, quia id non sufficit: alioqui differret realiter paternitas à spiratione activa, cui ratione prius supponitur: sicut intellectio præsupponitur volitioni. Item in divinis omnia sunt vnum, vbi non obviat oppositio relativa, ex communi Patrum & Doctorum consensu & Conciliis approba-

to. Talis autem oppositio fundatur in originibus quia scilicet in Deo omnia debent ad simplicissimam unitatem identificari quantum fieri potest, & habere summam unitatem & simplicitatem, quæ illorum rationibus & proprietatibus non repugnat, & quàm maxima & perfectissima esse potest. Pertinet enim hoc ad divinam perfectionem: sicut in aliis attributis intellectus, voluntatis omnipotentia, cognitionis, volitionis, & cæteris videtur licet. Atqui cessante, distinctione requisita inter producens & productum realiter, nulla est ratio distinctionis realis. Ergo sicut non est distinctio realis inter intellectum & voluntatem divinam, & alia attributa absoluta, neque inter fecunditatem generandi & spirandi: sic neque esset inter terminum genitum & spiratum, huc inter Filium & Spiritum sanctum, si inter illos non esset ordo originis.

14. **C**ontrarium sentiunt Scotus in 1. dist. 11. q. 2. & Henricus quodlib. 5. q. 9. qui obijciunt primo, si Spiritus sanctus à Filio solo procederet, & non à Patre: distingueretur tamen ab illo. Ergo similiter, quamvis procederet à solo Patre, & non à Filio: distingueretur tamen à Filio. Secto addo, si Spiritus sanctus non procederet à Patre vel à Filio, & tamen esset: haberet eandem entitatem, quam nunc habet: ergo & eandem unitatem, & distinctionem ab aliis. Unitatem & distinctionem sequuntur entitatem: & vnumquodque distinguitur ab aliis, per id quo constituitur in propria entitate. Tertio, Pater & Filius distinguuntur realiter à Spiritu sancto non modo ratione spirationis activæ, sed etiam per rationes proprias quibus differunt inter se: quæ rationes differunt à spiratione activa communi utrique, & secundum id quod illi addunt, non producunt Spiritum sanctum; neque habent ipsam oppositorem relativam originis: & tamen ab illo distinguuntur realiter. Ergo factum est principium illud in quo præcipue fundatur nostra assertio, in divinis omnia esse vnum vbi non obviat oppositio originis. Neque respondeas rationes proprias Patris, & Filij mediâcè opponi Spiritui sancto, nempe mediante spiratione activa quam exigunt, & ad quam per se tendunt. Nam id non sufficit, ut ratione talis oppositio solus cum illi debeat necessariò distinctio realis. Alioquin natura, seu essentia divina, deberet distinguere realiter à personis procedentibus: quippe quæ ipsis relativè opponitur mediâcè: scilicet Filij mediante fecunditate generandi, & Spiritui sancto, mediante fecunditate spirandi: quas fecunditates necessariò exigunt, & ad illas per se tendit. Quod ergo Pater & Filius secundum proprias rationes distinguuntur à Spiritu sancto, non est propter oppositorem originis: sed ex propria ratione, seu quidditate & entitate talium rationum. Unde, similiter distinguerentur, licet illis non adveniret

ratio actus, & ratio principii respectu Spiritus sancti.

Ad primum respondent Molina, Vasques, & alij communiter, licet Spiritus sanctus non procederet immediatè à Patre, sed tantùm mediatè, per Filium à Patre realiter productum: ita ut Pater non identificaretur spirationi actiue, sed solus Filius, qui solus habet formaliter fecunditatem voluntatis, sicut pater solus habet facultatem intellectus: adhuc tamen fore fundamentum sufficiens distinguendi realiter Spiritum sanctum à Patre propter realem productionem, remota licet & mediatam. Quatenus Pater in eo casu produceret realiter Filium, & per Filium, produceret Spiritum sanctum: atque ita haberet Spiritus sanctus realem habitudinem originis ad Patrem, eumque præsupponeret tanquam principium reale sui, remota quidem, sed tamen realiter influens per se, & constitutum in priori originis per paternitatem, tanquam rationem propriam & peculiarem spiratoris remoti. Sicut in Filio supponeret filiationem, tanquam rationem propriam & peculiarem spiratoris proximi.

Contra, quam solutionem instari potest, quia productio remota tantùm, & mediatam, non infert necessariò distinctionem realem inter productum & producens remotè. Neque enim implicat nepotem reproducere avum, & lumen A reproducere lumen B, à quo fuit productum mediantè alio. In diuinis autem est identitas quàm maxima esse potest. Ergo non esset distinctio inter Patrem & Spiritum sanctum, si pater remotè tantùm per filium, illum produceret. Respondeo maiorem huius argumenti veram esse, tantum de producente remoto per accidens præsupposito, id est, respectu producti non essentialiter & ex natura sua, sed per accidens tantùm illi subordinati. Cuiusmodi est avus respectu nepotis, & unum lumen respectu alterius. Secus autem de producente, cui essentialiter & ex natura sua, vel ex propria ratione subordinatur productum absoluta necessitate. Hoc enim ipso quòd illi subordinatur necessariò, manifestum est debere ab illo necessariò distinguì. Nihil enim subordinatur necessariò sibi ipsi. Atqui Spiritus sanctus ex propria sua ratione, & essentia seu quidditate sua proprietatis, subordinatur originaliter Patri, & in eo casu subordinatur illi absoluta necessitate. Cùm supponamus Spiritum sanctum procedere à Patre remoto per Filium: Processiones autem diuinae non sunt, neque rectè concipi possunt in illo casu esse à vilo principio, nisi per se & absolute necessario ad talem productionem: cum mutua exigentia & æquali necessitate absoluta, inter producens & productum. Ita ut ex propria illorum ratione absolute necessarium sit vni produ-

cere, & alteri produci ab illo. Quæcumque enim pertinent ad existentiam personarum diuinarum, sunt absolute necessaria.

Ad secundum respondeo Spiritum sanctum in eo casu non fore eundem qui nunc est: quia deesset ratio, cui idem esset, neque habiturum eandem entitatem quam nunc habet: ideoque nec eandem distinctionem. Entitas enim propria, & quidditas Spiritus sancti qui nunc est, est spiratio passiva & substantialiter terminata spirationis actiue, & communis Patri & Filio, & vtrique identificata, vnde per illam vtrique opponitur. Sed neque etiam Pater & Filius in eo casu essent propriè Pater & Filius, neque haberent essentiam quam nunc habent: cum per eam quam habent ipsa, opponantur realiter Spiritui sancto, sintque ipsius origo actiua, etiam quatenus sunt Pater & Filius. Nam de ratione Patri & Filij est dare & accipere naturam cum fecunditate spirandi. Vnde etiam fit ut quòd Pater & Filius, ac secundum rationes proprias, habeant respectum principij realis, & realem oppositionem ad Spiritum sanctum: ac præinde distinguantur ab illo, non tantùm quòd spirantes: sed etiam quòd Pater & Filius.

Dices: si non esset in eo casu Spiritus sanctus qui nunc est, nullus esset; quia omnis alius est impossibilis. Respondeo ita esse: sed sensus quætionis præsentis hypotheticus est, & per locum intrinsicum, ex suppositione impossibili stante, seque ipsam non destruentem: nimirum, si Trinitas esset secunda ad intra, non eo modo, quo nunc est, sed alio, licet recipi impossibili: quo pacto se haberent diuinae fecunditates, atque earum termini? Supposita etiam communicabilitate, & summè identificabilitate in diuinis, quanta omnino esse potest, iuxta illud principium communiter receptum à Theologis & sanctis Patribus, & à pluribus Conciliis traditum, In diuinis omnia sunt vnum, ubi non obuiat oppositio originis.

Ad tertium respondeo, Patrem & Filium etiam secundum eam rationem propriam, quam superaddunt spirationi actiue communi, oppositè relatiuè per habitudinem originis ad Spiritum sanctum, quatenus illæ rationes per se tendunt vterius ad realem productionem Spiritus sancti, cuius fecunditatem exigunt & important. Et quomòdò hæc oppositio & habitudo sit mediata secundum rationem, quatenus Spiritus sanctus non procedit immediatè à Patre & Filio secundum rationes eorum proprias, sed secundum rationem communem spiratoris, ut infra declarabitur: alio tamen modo se habent, quàm essentia seu natura diuina. Hæc enim secundum se non est realiter relatiua ad intra; sed ex natura sua se habet veluti commune subiectum relationum omnium, quibus

Spiritus sanctus distinguere-tur realiter à Patre quomòdò immediatè ab illo procederet.

Si Spiritus sanctus procederet à Patre & Filio, non esset idem qui nunc est.

Pater & Filius, qui talis oppositio in se habent, non sunt idem Spiritus sanctus.

omnibus immeritate coniungitur, seu potius identificatur, & ad omnes fecunditates atque ad eorum terminos se habet veluti eadem ratio secundum rem, & communis realiter. At vero propria ratio Patris aut Filij, secundum id quod superaddit spirationi activæ, non ita se habet: sed & realiter relatiua est secundum se formaliter, & spirationi activæ præsupponitur velut ratio hypostatica, propria & peculiaris illius personæ quæ spirans esse debet, atque illi soli identificabilis, & consequenter distincta à spirato. Intelligi autem non potest aliquid esse proprium & peculiare personæ, quæ alteri opponitur, quod ab ea non distinguitur. Si enim persona distinguitur: id etiam quod ei peculiare est, distinguetur. Ita terè Vasq. disp. 147. cap. 8. num. 41. apud quem plura videntur, & apud Molin. quæst. 36. art. 2. disp. 3.

19. Instabis quia si filij distinguitur realiter à spiratione passivâ, licet non sit illius origo realiter immediatè, sed sola spiratio actiua, propterea quod spiratio actiua identificatur filiationi tanquam proprietati personali necessariò præsuppositæ ad spirandum: necesse autem est distingui à spirato personam quæ debet esse spirator, vi spirationis activæ ipsam præsupponentis, atque etiam vi propria huius personalitatis spirationem actiuam exigentis: contra hoc facit, quod sicut spiratio actiua identificatur filiationi, tanquam proprietati personali ipsam exigenti & præsuppositæ: ita eadem spiratio actiua identificatur paternitati tanquam proprietati personali ipsam exigenti & præsuppositæ. Ergo si propter hoc distinguitur filius realiter à spiratione passivâ: debet & spiratio actiua distingui realiter à filiatione. Atque ita Pater non tantum quæ spirator, sed etiam quæ spirator distinguetur realiter à Filio. Sicut Filius non tantum quæ spirator, sed etiam quæ Filius distinguitur realiter à Spiritu sancto. Respondeo negando consequentiam. Tantum enim inferri potest quod proprietates personalis Patris distinguitur realiter à Spiritu sancto, sicut proprietates personalis Filij distinguitur à Spiritu sancto. Ratio est quia paternitas non identificatur spirationi activæ tanquam proprietati personali & incommunicabili, sicut spiratio actiua identificatur filiationi tanquam proprietati personali Filij. Nam spiratio actiua non est proprietates personalis, siue hypostatica, cum non sit incommunicabilis.

20. Dices hoc responsum petere principium contra Græcos Schismaticos, & præsupponere definitionem Conciliorum, quod Spiritus sanctus à Filio procedat, quodque idcirco spiratio actiua sit communis Patri & Filio: non autem reddere rationem cur Concilia id contra Græcos definitur. Et tamen illa ratio queritur:

& iam allata, ut sufficiens, reddi solet. Patet quia Græci, qui putant solum Patrem producere Spiritum sanctum, asserunt spirationem actiuam esse æquæ personalem & incommunicabilem, atque ipsam paternitatem. Respondeo non propterea peti principium: neque hoc affirmari ad probandum Spiritum sanctum procedere à Filio: sed tantum ad explicandum quem modo distinguatur ab illo, etiam quæ Filius est, ex hypothese vera quod simul sit spirator. Ratio autem quæ probatur efficaciter Spiritum sanctum procedere à Filio, est quæ alioqui non distinguere-tur realiter ab illo, ut exposuimus num. 12.

SECTIO III.

An Spiritus sanctus procedat immediatè à Patre & Filio?

21. Respondeo Spiritum sanctum non procedere immediatè secundum rationem à Patre & Filio, secundum propriam rationem Patris & Filij: sed secundum rationem spirationis activæ, per quam constituuntur formaliter in esse vnus spiratoris, & vnus principij respectu Spiritus sancti. Declaratur & probatur responsum. Primò, quod Pater & Filius sint vnum principium, & vnus spirator, per vnam & eandem virtutem spirandi, patet ex literis vnionis in fine Concilij Florentini, & ex Lugdunensi cap. vnico de Summa Trinit. in sexto, vbi traditur vnum principium, vnus spirator, vna virtus spirandi & definiturque Spiritum sanctum à Patre & Filio, non tanquam à duobus principijs, sed tanquam ab vno principio, nec duabus spirationibus, sed vnica spiratione procedere. Idem longè ante docuerat expressè S. Augustin. lib. 5. de Trinit. cap. 24. in hæc verba, *Faugendum est Patrem & Filium principium esse Spiritus sancti, non duo principia. Sed sic Patrem & Filium vnus Deus, & ad creaturam relatiuè vnus creator, & vnus Dominus: sic relatiuè ad Spiritum sanctum, vnum principium.* Eandemque esse sententiam omnium Patrum & Doctorum Orthodoxorum, fidemque hæc sanctorum Romanæ Ecclesiæ, affirmat Consilium Lugdunense cap. cit.

Idem etiam confirmat ratio Theologica: quia Filius à Patre recipit totam essentiam & voluntatem eius: & recipit illam adhuc fecundam in actu primo, quia recipit illam per productionem & communicationem intellectus, quæ prior est productione & communicatione per voluntatem. Ergo Filius per eandem voluntatem fecundam necessariò spirat simul cum patre. Ita vt sicut per eandem omnipotentiam tres personæ diuine operantur indiuisim ad extra, quicquid operantur.

21. Spiritus sanctus procedit immediatè à Patre & Filio, quæ talibus: sed prout sunt vnus spirator.

NO
T

22. Probatum ratione.